

Evaluatie Buurthuizen van de Toekomst: drie vervolgsenario's

Niels Hermens

Antonie Vermeulen

Noël Koster

Evaluatie Buurthuizen van de Toekomst: drie vervolgsenario's

Niels Hermens
Antoniek Vermeulen
Noël Koster

Utrecht, Augustus 2019

Inhoud

	Samenvatting	3
1	Inleiding	7
1.1	Evaluatie van het concept Buurthuis van de Toekomst	7
2	De Buurthuizen van de Toekomst: activiteiten en bereikte groepen	10
2.1	Uitgebreid en gevarieerd aanbod aan activiteiten	10
2.2	De bezoekers	11
2.3	Conditie voor het kunnen fungeren als Buurthuis van de Toekomst	12
2.4	Verminderde gemeentelijke aandacht voor het concept, en de gevolgen ervan	13
3	Toegevoegde waarde van het concept Buurthuis van de Toekomst	14
3.1	Veranderingen bij de Buurthuizen van de Toekomst	14
3.2	Multifunctioneel gebruik van accommodaties	15
3.3	Toegevoegde waarde voor de bezoekers	16
4	Conclusie	19
5	Scenario's	20
5.1	Scenario 1. Afbouw rol van de gemeente bij de Buurthuizen van de Toekomst	20
5.2	Scenario 2. Integratie van Buurthuis van de Toekomst in bestaand beleid	21
5.3	Scenario 3. Optimaliseren van de toegevoegde waarde	22
5.4	Samenvattend beeld van de scenario's	24
6	Referenties	25
	Bijlage 1 Verantwoording van het onderzoek	26

Samenvatting

Inleiding

In 2012 is de gemeente Den Haag gestart met het initiatief Buurthuis van de Toekomst. Buurthuizen van de Toekomst zijn sportverenigingen, zorg- en welzijnsinstellingen en vrijwilligersorganisaties in de wijk, die naast hun hoofdactiviteit aanvullende activiteiten ondernemen. De aanvullende activiteiten bestaan ten eerste uit de verhuur van ruimtes aan partijen uit de wijk, zoals wijkverenigingen, bridgeclubs, fysiotherapeuten en Buitenschoolse Opvang. Ten tweede zijn er activiteiten voor buurtbewoners, zoals beweegactiviteiten voor senioren uit de buurt en koffie-ochtenden.

Tussen 2012 en 2018 stelde de gemeente Den Haag jaarlijks € 1.350.000,- beschikbaar om invulling te geven aan het concept Buurthuis van de Toekomst en om de organisaties die fungeren als Buurthuis van de Toekomst te ondersteunen. Inmiddels hebben in Den Haag 52 organisaties de titel Buurthuis van de Toekomst.

In het nieuwe coalitieakkoord legt de gemeente Den Haag prioriteiten op andere vlakken dan de Buurthuizen van de Toekomst. Om weloverwogen te kunnen besluiten over de doorontwikkeling of afwikkeling van het concept Buurthuis van de Toekomst, heeft de gemeente een evaluatie laten uitvoeren naar het concept. In de evaluatie stonden twee thema's centraal:

1. de toegevoegde waarde van het concept Buurthuis van de Toekomst;
2. de ontwikkeling van scenario's voor de doorontwikkeling of afwikkeling van het concept.

Toegevoegde waarde Buurthuis van de Toekomst

Voor de sportverenigingen en zorg- en welzijnsinstellingen zorgt de titel Buurthuis van de Toekomst ervoor dat zij een meer open en toegankelijk imago krijgen. Hierdoor weten meer bewoners en partijen uit de stad deze sportverenigingen en zorg-

welzijnsinstellingen te vinden als zij op zoek zijn naar een plek voor hun activiteiten. Het gevolg hiervan is dat de sportverenigingen en zorg- en welzijnsinstellingen worden bezocht door nieuwe doelgroepen, zoals buurtbewoners en senioren. De verhuur van ruimtes zorgt bovendien voor extra inkomsten, die vooral voor een deel van de sportverenigingen nodig zijn om te kunnen blijven bestaan. Voor sportverenigingen blijkt het meer open en toegankelijke imago, in combinatie met de aanvullende activiteiten, ook te kunnen resulteren in nieuwe sponsoring en ledenwerving.

Voor de stad Den Haag heeft het concept Buurthuis van de Toekomst op vier terreinen toegevoegde waarde.

- Door de verhuur van ruimtes dragen de Buurthuizen van de Toekomst bij aan het multifunctioneel gebruik van ruimtes in de stad.
- Het kunnen 'verdienen' van de titel Buurthuis van de Toekomst heeft geleid tot meer inspanningen onder vrijwilligers en medewerkers van sportverenigingen en zorg- en welzijnsinstellingen in Den Haag. Naast hun hoofdactiviteit zijn hierdoor bij de sportverenigingen en instellingen aanvullende activiteiten ontstaan. Met het stimuleren van dit proces draagt het concept Buurthuis van de Toekomst eraan bij dat bewoners, vrijwilligers en mensen die werken in de wijken in Den Haag meer verantwoordelijkheid nemen voor de buurt waarin zij wonen of werken.
- De Buurthuizen van de Toekomst zijn het meest van toegevoegde waarde voor senioren. Voor hen zijn bij de Buurthuizen de meeste activiteiten ontwikkeld en geïmplementeerd. Senioren kunnen er terecht voor beweegactiviteiten, gezelligheid, ontmoeting of vragen. Door de vele activiteiten voor senioren dragen de Buurthuizen mogelijk bij aan het verminderen van eenzaamheid, een prioriteit in het coalitieakkoord van de gemeente Den Haag.

- Veel van de Buurthuizen van de Toekomst zijn plekken waar buurtbewoners terecht kunnen voor vragen, ontmoetingen en deelname aan activiteiten. Op deze manier zijn de Buurthuizen van de Toekomst van toegevoegde waarde voor de contacten tussen buurtbewoners en in het bijzonder de kwetsbare bewoners.

Drie scenario's voor het vervolg van de Buurthuizen van de Toekomst

We schetsen drie scenario's voor het vervolg van de Buurthuizen van de Toekomst:

- Scenario 1. Afbouw rol van de gemeente bij de Buurthuizen van de Toekomst.
- Scenario 2. Integratie van het concept Buurthuis van de Toekomst in bestaand beleid.
- Scenario 3. Optimaliseren van de toegevoegde waarde van de Buurthuizen van de Toekomst.

Hierna vatten we de drie scenario's en de implicaties ervan samen. De implicaties zijn ook schematisch weergegeven in tabel 1.

Scenario 1. Afbouw rol van de gemeente bij de Buurthuizen van de Toekomst

Inhoud:

- De huidige Buurthuizen van de Toekomst blijven als zodanig bekend.
- Geen inzet meer vanuit de gemeente op werving van nieuwe Buurthuizen van de Toekomst.
- Geen rol voor de gemeente in het bijeen brengen van de Buurthuizen op thema-avonden of gezamenlijke trainingen.
- Het contact tussen de gemeente en de bestaande Buurthuizen van de Toekomst verloopt langs de sectorale lijnen en is niet meer specifiek gericht op het in stand houden van het Buurthuis van de Toekomst.

- De website voor vraag naar en aanbod van accommodaties blijft in de lucht maar wordt niet verder beheerd.

Implicaties:

- Geen financiële middelen en mankracht meer nodig vanuit de gemeente.
- Afname van het aantal ambitieuze en goedlopende Buurthuizen van de Toekomst.
- Lichte terugloop van multifunctioneel gebruik van ruimtes bij de Buurthuizen van de Toekomst.
- Terugloop van de toegevoegde waarde van de Buurthuizen van de Toekomst, in termen van bewonersbetrokkenheid, eenzaamheid onder senioren en contacten tussen buurtbewoners.
- Afbouw van de ondersteuning schaadt mogelijk het vertrouwen van de inwoners in de gemeentelijk politiek in Den Haag. Daarom is het in dit scenario essentieel om er zorgvuldig over te communiceren richting de bestaande Buurthuizen van de Toekomst.

Scenario 2. Integratie van het concept Buurthuis van de Toekomst in bestaand beleid

Inhoud:

- De huidige Buurthuizen van de Toekomst blijven als zodanig bekend.
- Geen inzet meer vanuit de gemeente op werving nieuwe Buurthuizen van de Toekomst, maar verenigingen en instellingen die zichzelf aanmelden als nieuw Buurthuis van de Toekomst zijn wel welkom.
- De organisatie van stedelijke bijeenkomsten of community-vorming tussen Buurthuizen van de Toekomst is de verantwoordelijkheid van de buurthuizen zelf.

- Op vraag van de Buurthuizen van de Toekomst ondersteunt de gemeente hen op knelpunten die zij ervaren.
- Ieder Buurthuis van de Toekomst krijgt een vaste contactpersoon. Dit kan een medewerker zijn van de gemeente Den Haag of het kan georganiseerd zijn op stadsdeelniveau.
- De website voor vraag naar en aanbod van accommodaties blijft in de lucht maar wordt niet verder beheerd.

Implicaties:

- De inspanning van de gemeente is beperkt: zeer klein budget en beperkte inspanning van medewerkers. De inspanningen moeten binnen de reguliere mogelijkheden gerealiseerd, wat mogelijk resulteert in minder budget en/of inspanningen op andere terreinen.
- Het aantal ambitieuze en goedlopende Buurthuizen van de Toekomst blijft nagenoeg gelijk.
- Multifunctioneel gebruik van ruimtes bij de Buurthuizen van de Toekomst blijft nagenoeg gelijk.
- De toegevoegde waarde van de Buurthuizen van de Toekomst, in termen van bewonersbetrokkenheid, eenzaamheid onder senioren en contacten tussen buurtbewoners, blijft nagenoeg gelijk.

Scenario 3. Optimaliseren van de toegevoegde waarde

Inhoud:

- De huidige Buurthuizen van de Toekomst blijven als zodanig bekend.
- De gemeente stimuleert actief sportverenigingen en zorg- en welzijnsinstellingen om hun aanbod te verbreden en hun ruimtes aan andere organisaties aan te bieden.

- De gemeente optimaliseert de kwaliteit van de Buurthuizen door:
 - Kaders te formuleren waar de Buurthuizen van de Toekomst aan moeten voldoen en periodiek te toetsen of de Buurthuizen nog aan de kaders voldoen.
 - Knelpunten te inventariseren bij de Buurthuizen van de Toekomst en oplossingen te zoeken voor deze knelpunten.
 - Nieuwe ideeën en initiatieven uit het veld te ondersteunen.
 - De gemeente maakt professionele ondersteuning mogelijk op het vlak van beheer, financiën/administratie en het werven en begeleiden van vrijwilligers.
- De gemeente stimuleert community-ontwikkeling tussen de Buurthuizen van de Toekomst onderling om ervaringen uit te wisselen en van elkaar te leren.
- Ieder Buurthuis van de Toekomst krijgt een vaste contactpersoon. Dit kan een medewerker zijn van de gemeente Den Haag of het kan georganiseerd zijn op stadsdeelniveau.
- De website voor vraag naar en aanbod van accommodaties blijft in de lucht maar wordt niet verder beheerd.

Implicaties:

- Extra gemeentelijke inspanningen, zowel financieel als qua menskracht.
- Lichte toename van het aantal ambitieuze en goedlopende Buurthuizen van de Toekomst.
- Lichte toename van multifunctioneel gebruik van ruimtes bij de Buurthuizen van de Toekomst.
- Lichte toename van de toegevoegde waarde van de Buurthuizen van de Toekomst, in termen van bewonersbetrokkenheid, eenzaamheid onder senioren en contacten tussen buurtbewoners.

- Dit scenario betreft weer een projectmatige aanpak die makkelijk kan veranderen wanneer de prioriteiten van de gemeentelijke politiek in Den Haag veranderen.

Tabel 1 Samenvatting implicaties van de drie scenario's voor de toekomst van het concept Buurthuis van de Toekomst

	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3
Investeringsen			
Kosten gemeente Den Haag	Geen	Zeet beperkt	Hoog
Ambtelijke capaciteit	Geen	Inzet binnen bestaande aanstellingen	Veel inzet, volgens een projectmatige opzet
Inschatting van de output			
Aantal ambitieuze en goedlopende Buurthuizen van de Toekomst	Vermindert	Blijft nagenoeg gelijk	Neemt licht toe
Toegevoegde waarde			
Efficiency: multifunctioneel gebruik accommodaties	Daalt licht	Blijft nagenoeg gelijk	Neemt licht toe
Bijdrage aan gemeentelijk beleid: bewonersbetrokkenheid, eenzaamheid senioren, open sportclubs	Daalt sterk	Blijft nagenoeg gelijk	Neemt licht toe
Duurzaamheid			
Kans op continuïteit van het scenario	N.v.t.	Duurzaam	Veranderlijk

1 Inleiding

In 2012 is de gemeente Den Haag gestart met het initiatief Buurthuis van de Toekomst. Het is een concept waarbij maatschappelijke organisaties, zoals sportverenigingen, scholen, culturele organisaties, zorginstellingen en welzijnsinstellingen uit Den Haag hun accommodatie delen met en/of verhuren aan andere partijen uit de wijk. Bij Buurthuizen van de Toekomst vinden naast de hoofdactiviteit van de betreffende organisatie dus ook andere activiteiten plaats. Voorbeelden van de extra activiteiten zijn bijeenkomsten voor senioren, huiswerkbegeleiding voor jongeren en activiteiten van een kinderopvang. Samengevat fungeren de Buurthuizen van Toekomst als ontmoetingsplekken in de wijk waar burgerinitiatieven welkom zijn. In Den Haag hebben 52 organisaties de titel Buurthuis van de Toekomst.

In de collegeperiode 2012-2018 stelde de gemeente Den Haag jaarlijks € 1.350.000,- beschikbaar om invulling te geven aan het concept Buurthuis van de Toekomst. Dit budget werd besteed aan ondersteuning voor de Buurthuizen vanuit een projectteam bij de gemeente en aan een website met een marktplaats voor het reserveren van ruimtes in de Buurthuizen. Een deel van het jaarlijkse budget was gereserveerd voor een subsidie-regeling voor bouwkundige aanpassingen aan de accommodaties van de Buurthuizen, gericht op verbetering van de multifunctionaliteit van de accommodaties.

1.1 Evaluatie van het concept Buurthuis van de Toekomst

Aanleiding en onderzoeksvragen

In het huidige coalitieakkoord krijgen andere zaken meer prioriteit dan het concept Buurthuis van de Toekomst, waardoor de beschikbare middelen voor andere prioriteiten worden ingezet en er voor de Buurthuizen van de Toekomst niet langer specifiek budget en mankracht beschikbaar zijn. De gemeente ziet deze verandering als

een ijkpunt om te beslissen over hoe verder te gaan met het concept Buurthuis van de Toekomst: doorgaan, aanpassen of stoppen. Om deze beslissing te kunnen nemen wil de gemeente eerst inzicht in de stand van zaken rondom de Buurthuizen en in de consequenties van de verschillende toekomstscenario's. Dit was voor de gemeente Den Haag aanleiding voor een evaluatie van het concept Buurthuis van de Toekomst.

In dit rapport presenteren we de bevindingen uit de evaluatie. We beantwoorden drie onderzoeksvragen.

1. Wat is de toegevoegde waarde van het concept Buurthuis van de Toekomst voor de accommodaties die als Buurthuis van de Toekomst fungeren, en wat zijn knelpunten, kansen en aandachtspunten bij het bereiken van toegevoegde waarde voor de accommodaties?
2. Wat is de toegevoegde waarde van het concept Buurthuis van de Toekomst voor Den Haag, en wat zijn knelpunten, kansen en aandachtspunten bij het bereiken van toegevoegde waarde voor de stad?
3. Hoe kan de gemeente Den Haag het concept Buurthuis van de Toekomst verder ontwikkelen of afwikkelen, en wat vragen de verschillende opties in termen van inzet en financiën van de gemeente en eventuele andere partijen?

De Buurthuizen van de Toekomst

De Buurthuizen van de Toekomst liggen verspreid over Den Haag. Ze zijn onder te verdelen in drie clusters: Buurthuizen bij sportverenigingen, Buurthuizen bij zorg- en welzijnsorganisaties en Buurthuizen bij vrijwilligersorganisaties in de wijk (zie tabel 2).

Tabel 2. Aantal Buurthuizen van de Toekomst naar Stadsdeel en Type locatie

Kenmerk	Aantal Buurthuizen van de Toekomst
Stadsdeel	
Loosduinen	12
Centrum	9
Haagse Hout	7
Escamp	6
Segbroek	6
Scheveningen	5
Leidschenveen-Ypenburg	5
Laak	2
Type locatie	
Sportvereniging	23
Zorg- of welzijnsinstellingen	17
Vrijwilligersorganisaties in de wijk	12

Een voorbeeld van een sportvereniging met de titel Buurthuis van de Toekomst is HKV Achilles. Naast de hoofdactiviteit korfbal kunnen buurtbewoners bij dit Buurthuis van de Toekomst tennissen, tafeltennissen en jeu de boules spelen. Daarnaast zijn er wekelijks sportieve activiteiten voor senioren via het programma Senioren Fit. Basisscholen uit de buurt, het Wijkberaad en de winkeliersvereniging maken gebruik van ruimtes op de accommodatie van Achilles.

Een zorginstelling met de titel Buurthuis van de Toekomst is WZH Hoge Veld. Dit is een woonzorgcentrum die ook functioneert als ontmoetingsplek voor de mensen die wonen in het Woonzorgcentrum én de mensen uit de buurt. Er vinden beweegactiviteiten en creatieve activiteiten plaats waar beide groepen aan kunnen deelnemen en overdag is er een grand café waar bewoners en buurtbewoners iets kunnen eten of drinken. Wijkwinkel Scheveningen is een voorbeeld van een vrijwilligersorganisatie in de wijk met de titel Buurthuis van de Toekomst. In de Wijkwinkel organiseren vrijwilligers, met de hulp van een vanuit subsidies betaalde zzp'er, activiteiten voor buurtbewoners.

Omdat de activiteiten bij de Buurthuizen bij vrijwilligersorganisaties in de wijk veel overlap vertonen met de activiteiten bij de zorg- en welzijnsinstellingen, nemen we deze in vervolg van deze rapportage samen onder de naam zorg- en welzijnsinstellingen.

Verantwoording van het onderzoek

De evaluatie heeft plaatsgevonden van mei 2019 tot en met juli 2019. Om de onderzoeksvragen te beantwoorden hebben we allereerst bestaande communicatie en evaluaties van de gemeente Den Haag benut. Het zwaartepunt van voorliggende evaluatie lag vervolgens op de ervaringen uit de praktijk. Tabel 3 geeft een overzicht van de gesprekken die wij hebben gevoerd om inzicht te kunnen geven in deze ervaringen.

Tabel 3 Overzicht van de gevoerde gesprekken voor de evaluatie van het Concept Buurthuis van de Toekomst.

Type gesprek	Aantal
Interviews met mensen die vanuit hun werk bij de gemeente Den Haag nu of in het verleden te maken hebben (gehad) met de Buurthuizen van de Toekomst	8
Groepsinterviews met mensen die betrokken zijn bij één Buurthuis van de Toekomst, zoals de vertegenwoordiger van het Buurthuis, betaalde krachten en/of vrijwilligers	5
Telefonische interviews met vertegenwoordigers van een Buurthuis van de Toekomst bij een zorg- of welzijnsorganisatie	2
Groepsinterview met vertegenwoordigers van Buurthuizen van de Toekomst bij sportverenigingen	1

De groepsinterviews bij één Buurthuis van de Toekomst vonden plaats bij drie sportverenigingen en twee zorg-/welzijnsorganisaties. Het plan was om bij in totaal zeven Buurthuizen een groepsinterview te houden. Dit bleek niet haalbaar omdat een deel van de Buurthuizen binnen de korte termijn waarbinnen deze evaluatie plaatsvond geen prioriteit konden of wilden geven aan het groepsinterview.

Om toch de benodigde informatie te achterhalen wilden we nog een groepsgesprek houden met vertegenwoordigers van Buurthuizen van de Toekomst bij sportverenigingen en een met vertegenwoordigers van Buurthuizen bij een zorg- of welzijnsinstelling. Dit is gelukt voor de sportverenigingen: van vijf sportverenigingen was iemand aanwezig. Voor de zorg- en welzijnsorganisaties hebben we moeten kiezen voor twee telefonische interviews.

Alles bij elkaar hebben we van 8 van de 23 Buurthuizen van de Toekomst bij een sportvereniging en van 4 van de 29 Buurthuizen bij een zorg- of welzijnsinstelling betrokken gesproken. De lagere respons van Buurthuizen bij een zorg- of welzijnsinstelling dan van Buurthuizen bij een sportvereniging zegt mogelijk iets over de prioriteit die beide typen organisaties geven aan het kunnen hanteren van de titel Buurthuis van de Toekomst.

In bijlage 1 is een uitgebreidere beschrijving te vinden van het onderzoek, de keuzes die daarin zijn gemaakt en het exacte aantal mensen dat wij hebben gesproken voor de evaluatie.

2 De Buurthuizen van de Toekomst: activiteiten en bereikte groepen¹

Om de toegevoegde waarde van de Buurthuizen van de Toekomst te begrijpen is het eerst nodig om meer te weten over de buurthuizen, welke activiteiten er plaatsvinden en wie de buurthuizen bezoeken.

2.1 Uitgebreid en gevarieerd aanbod aan activiteiten

Bij alle Buurthuizen van de Toekomst die we hebben gesproken vindt een uitgebreid en gevarieerd aanbod aan activiteiten plaats. Het aantal activiteiten verschilt sterk per buurthuis. Zo zijn er Buurthuizen van de Toekomst waar wekelijks zes of meer activiteiten plaatsvinden en Buurthuizen met wekelijks twee of drie activiteiten (Gemeente Den Haag, 2018a). De activiteiten zijn altijd aanvullend aan de hoofdactiviteit van de sportvereniging of de zorg- of welzijnsorganisatie. Voorbeelden zijn kaartactiviteiten, muziek en dans, sport- en beweegactiviteiten, toneel, kookactiviteiten, huiswerkbegeleiding of buitenschoolse opvang.

Veel van de activiteiten bij de Buurthuizen van de Toekomst vinden plaats op wekelijkse basis. Daarnaast fungeert een groot deel van de Buurthuizen als locatie voor jaarlijkse of incidentele activiteiten, zoals wijkfeesten, Koningsdagvieringen, burendagen, theatervoorstellingen of vieringen van culturele feestdagen.

Activiteiten van andere partijen

Het overgrote deel van de activiteiten bij de Buurthuizen van de Toekomst wordt georganiseerd door andere partijen. Zogenoemde ‘maatschappelijke’ partijen kunnen er ruimtes huren tegen een tarief dat lager ligt dan de huurprijzen bij commerciële locaties.

Voorbeelden van partijen die hier gebruik van maken zijn bridgeclubs, wijkcommissies, VVE's, schaakclubs of organisaties die maaltijden aanbieden of thuisbezorgen bij wijkbewoners. Ook de gemeente of andere professionele instanties maken gebruik van de ruimtes bij de Buurthuizen van de Toekomst. Een voorbeeld is dat het crisisteam Huise-lijk geweld, een mediation-groep voor burenruzies en het wijkberaad gebruik maken van een ruimte bij HVV Laakkwartier. Bij veel sportverenigingen, ten slotte, is nu naast de ‘eigen sport’ ook ander sportaanbod. Zo is er een voetbalvereniging waar nu ook de judovereniging onderdak heeft en waar yoga en buitenfitness wordt aangeboden voor bewoners.

Naast de verhuur aan organisaties uit de wijk verhuurt een deel van de Buurthuizen van de Toekomst ook ruimtes aan professionele partijen, zoals kinderopvangorganisaties, huisartsen, en fysiotherapeuten. De vertegenwoordigers van enkele Buurthuizen van de Toekomst vertellen dat zij voor deze partijen een commercieel tarief rekenen.

Activiteiten georganiseerd door de Buurthuizen van de Toekomst

De activiteiten van de Buurthuizen van de Toekomst zelf worden georganiseerd door medewerkers of vrijwilligers van de betreffende organisatie. Een voorbeeld is de wekelijkse drie-gangenlunch voor buurtbewoners bij Wijkwinkel Scheveningen. Een ander veelvoorkomend voorbeeld is dat sportverenigingen hun hoofdsport in aangepaste vorm aanbieden aan specifieke doelgroepen. Zo organiseert HSV DUNO beweegactiviteiten voor senioren en wandelvoetbal voor mensen die slecht ter been zijn en biedt HDM voor senioren uit de buurt walking hockey aan.

¹ De informatie in dit hoofdstuk is gebaseerd op de evaluatie van de Buurthuizen van de Toekomst die gemeente Den Haag in 2017 heeft gehouden (Gemeente Den Haag, 2018) en de door ons gehouden interviews. We gebruiken in de tekst alleen verwijzingen wanneer het nodig is om expliciet te maken waar de informatie vandaan komt, bijvoorbeeld als we aantallen noemen.

Veel van de sportverenigingen hebben hun aanbod sinds de lancering van het concept Buurthuis van de Toekomst verbreed van alleen sport naar ook andere maatschappelijke activiteiten. Zo kunnen buurtbewoners bij DUNO-bingo spelen en bridgen en bij HVV Laakkwartier bloemschikken en knutselen. Bij Achilles kunnen kinderen terecht voor kookworkshops. Een tweetal sportverenigingen (HVV en HDM) heeft voor de maatschappelijke activiteiten een aparte organisatie opgezet, onder andere om sponsorgelden te genereren voor de maatschappelijke activiteiten. Bij HDM is dit de commissie 'HDM in de maatschappij' en bij HVV Laakkwartier de stichting 'Laakkwartier in de maatschappij'.

Ontmoeting en informatievoorziening

Veel Buurthuizen van de Toekomst fungeren als een ontmoetingsplek, bijvoorbeeld door het houden van een koffie-ochtenden, inloopmiddagen en/of eetactiviteiten. Vooral de zorg- en welzijns-organisaties hebben goede mogelijkheden voor dit soort ontmoetingsactiviteiten. Veel van dit type Buurthuizen van de Toekomst liggen centraal in de wijk en zijn overdag open. Een voorbeeld hiervan is de wijkwinkel Scheveningen, waar koffie-ochtenden plaatsvinden en waar buurtbewoners de hele dag binnen kunnen lopen met vragen. Dat de wijkwinkel deze ontmoetingsfunctie kan hebben heeft ook te maken met dat er, net als bij veel andere zorg- en welzijnsorganisaties, een groot deel van de week overdag een betaalde professional aanwezig is.

Een beperkt aantal Buurthuizen van de Toekomst heeft ook een aanbod op het vlak van voorlichting en educatie. Hier vinden bijeenkomsten plaats van instanties die laagdrempelig bereikbaar willen zijn. Bij Stadsboerderij Landzigt kunnen wijkbewoners bijvoorbeeld terecht voor bijeenkomsten over opvoedondersteuning, cursussen reanimatie en informatie over de gemeente.

2.2 De bezoekers

Uit de evaluatie van de gemeente Den Haag (2018a) blijkt dat de Buurthuizen van de Toekomst worden bezocht door mensen van alle leeftijden: kinderen, jongeren, volwassenen en senioren. Dit komt overeen met de bevindingen uit onze interviewronde. We constateren daarnaast dat het merendeel van de 'informele' bezoekers bestaat uit senioren. Met informele bezoekers bedoelen we mensen die zelf voor een activiteit naar een Buurthuis van de Toekomst komen, zoals voor een koffie-ochtend, bridgeavond of lunch. Daarnaast zijn er mensen die de Buurthuizen (ook) bezoeken voor formelere aangelegenheden, zoals een bezoek aan een fysiotherapeut, BSO, kinderopvang of verenigingsactiviteit.

Sommige Buurthuizen van de Toekomst, en vooral de zorg- en welzijnsorganisaties, besteden specifieke aandacht aan het faciliteren van contacten tussen verschillende groepen buurtbewoners. Een voorbeeld is de woonzorginstelling HWW Zorg Schildershoek. De activiteiten die daar plaatsvinden, zoals een ontspanningsmiddag met spelletjes, zijn toegankelijk voor zowel de bewoners van de instelling als voor buurtbewoners. Ook organiseert dit Buurthuis gezamenlijk gymmen voor dementerende ouderen en peuters, ouderen die schoolkinderen vertellen over de Tweede Wereldoorlog, en door jongeren uit de buurt georganiseerde spelletjesactiviteiten waarin zij de spellen samen spelen met de senioren.

2.3 Conditie voor het kunnen fungeren als Buurthuis van de Toekomst

De sportverenigingen en zorg- en welzijnsinstellingen onder twee condities goed kunnen fungeren als Buurthuis van de Toekomst. Zij moeten de beschikking hebben over voldoende mankracht en ondersteuning vanuit de gemeente.

Mankracht

Uit de gesprekken bij de Buurthuizen van de Toekomst blijkt dat het hebben van voldoende mankracht de belangrijkste voorwaarde is voor het kunnen organiseren van de activiteiten. Dit gaat niet alleen over de activiteiten die worden opgezet en uitgevoerd door het Buurthuis zelf. Het gaat ook over mankracht voor het beheer en de verhuur van de accommodatie, en de administratieve taken die daarbij komen kijken.

Het organiseren van voldoende mankracht is vooral een uitdaging bij de Buurthuizen bij sportverenigingen. De meeste sportverenigingen draaien immers volledig op vrijwilligers die vrijwel alleen in de avonduren op de vereniging aanwezig kunnen zijn, wat het overdag ontvangen van partijen bemoeilijkt. Om dit op te vangen is bij veel van de sportverenigingen overdag iemand met een STIP-baan of een sportprofessional aanwezig. De vertegenwoordigers van de sportverenigingen geven dan ook aan dat het verdwijnen van de STIP-banen een bedreiging vormt voor het voortbestaan van hun Buurthuis van de Toekomst. De Buurthuizen bij zorg- en welzijnsinstellingen werken ook met vrijwilligers, maar zij lopen hierbij tegen minder problemen aan omdat bij veel van deze instellingen overdag een betaalde kracht aanwezig is die ook als taak heeft om vrijwilligers te werven en begeleiden.

Ondersteuning vanuit de gemeente

Van 2012 tot 2018 beschikte de gemeente Den Haag over een Projectbureau die de Buurthuizen van de Toekomst ondersteunde. Het projectbureau nam aanvragen voor de titel Buurthuis van de Toekomst en subsidieaanvragen voor verbouwingen in behandeling, organiseerde themabijeenkomsten over bijvoorbeeld fondsenwerving, beantwoordde vragen van de Buurthuizen, organiseerde de openingen en hield de website bij waarop de Buurthuizen hun accommodatie voor verhuur kunnen aanbieden aan andere partijen uit de stad.

De Buurthuizen van de Toekomst ervoeren vooral de extra subsidiemogelijkheden voor verbouwingen als nuttig en stimulerend. Veel buurthuizen konden dankzij de verbouwing hun aanbod verbreden en uitbreiden. Over de website rond de verhuur van de accommodatie zijn de vertegenwoordigers van de Buurthuizen minder enthousiast. Slechts een van de organisaties die we spraken zegt hier profijt van te hebben. Alle anderen maken er nauwelijks gebruik van. De website heeft in het begin van het traject wel een functie gehad, omdat de sluiting van een groot aantal reguliere buurthuizen als gevolg had dat veel organisaties op zoek waren naar een nieuw onderkomen. Tegenwoordig, zo geven de vertegenwoordigers van de meeste Buurthuizen aan, komt vraag en aanbod bij elkaar via het netwerk dat zij in de loop der jaren hebben opgebouwd.

2.4 Verminderde gemeentelijke aandacht voor het concept, en de gevolgen ervan

Het college van de gemeente Den Haag dat in de zomer 2018 van start ging, gaf in haar coalitieakkoord andere zaken meer prioriteit dan het concept Buurthuis van de Toekomst. Dit betekent ook dat de beschikbare middelen voor andere prioriteiten wordt ingezet en dat er voor de Buurthuizen van de Toekomst niet langer specifiek budget en mankracht beschikbaar zijn. Er zijn nog wel twee gemeentelijke medewerkers die naast andere taken ook het Buurthuis van de Toekomst in hun takenpakket hebben, maar er is geen projectbureau meer. Voor de organisaties in het veld betekent dit dat zij niet langer een vast aanspreekpunt bij de gemeente hebben en dat mede daardoor het contact met de gemeente minimaal tot nihil is geworden.

De verminderde aandacht voor de Buurthuizen van de Toekomst is vrij stilzwijgend verlopen, maar heeft wel degelijk gevolgen voor de Buurthuizen. Het merendeel van de Buurthuizen is ontevreden over de verminderde aandacht, noch over het feit dat zij daar niet officieel over zijn ingelicht. Een deel van de geïnterviewden vertelt zelfs dat het vrijwel geruisloos verminderen van de aandacht voor de Buurthuizen van de Toekomst het vertrouwen schaadt dat de betrokken organisaties hebben in de gemeentelijke politiek. De vertegenwoordigers van de Buurthuizen missen de gemeentelijke aandacht, zouden graag weer één gemeentelijk aanspreekpunt hebben en zijn van mening dat de naam en de bordjes belangrijk zijn om blijvend uit te stralen dat de buurthuizen een brede maatschappelijke functie hebben voor een diverse groep bewoners.

3 Toegevoegde waarde van het concept Buurthuis van de Toekomst

Het concept Buurthuis van de Toekomst en de activiteiten die plaatsvinden bij de Buurthuizen hebben uiteenlopende toegevoegde waarden, die bij de verschillende Buurthuizen in meer of mindere mate tot uiting komen. We onderscheiden drie clusters van toegevoegde waarden die onderling met elkaar samenhangen. De drie clusters zijn: veranderingen bij de organisaties die fungeren als Buurthuis van de Toekomst, multifunctioneel gebruik van accommodaties en waarden voor de bezoekers van de Buurthuizen.

3.1 Veranderingen bij de Buurthuizen van de Toekomst

Gedachtegoed en manier van werken

Uit de interviews maken we allereerst op dat de lancering van het concept Buurthuis van de Toekomst in 2012 bij een aantal van de sportverenigingen en zorg- en welzijn-organisaties heeft geleid tot een verandering in het gedachtegoed en in de manier van werken. Zo vertelden vertegenwoordigers van sportverenigingen het volgende:

“De activiteiten (voor niet-leden van de vereniging, red.) zouden niet hebben bestaan zonder Buurthuis van de Toekomst. Dat heeft te maken met die veranderde mindset.”

“Wij faciliteren ruimtes en middelen voor een bridgeclub, een BSO, een sportieve BSO. Zelf doen we walking voetbal. We stellen ruimtes beschikbaar voor maatschappelijke initiatieven tegen kostprijs. (...) Er zijn 3 bijeenkomsten geweest van Veilig Verkeer Nederland en hier was een stembureau. (...). Zonder Buurthuis van de Toekomst hadden wij alleen maar gevoetbald.”

Een deel van de sportverenigingen en zorg- en welzijnsinstellingen ondernam ook vóór 2012 al activiteiten die aanvullend waren aan hun hoofdactiviteit.

Het meest sprekende voorbeeld hiervan is The Hungry Mind, een stichting die als doel heeft om expats een plek te bieden waar zij elkaar kunnen ontmoeten. De initiatiefnemer van The Hungry Mind vertelde dat ze in 2011 contact heeft gezocht met de gemeente met de vraag of ze een leegstaande voetbalkantine zou kunnen gebruiken als ontmoetingsplek voor expats. Dit idee was volgens de initiatiefnemer voor de gemeente een van de inspiratiebronnen voor het concept Buurthuis van de Toekomst. The Hungry Mind was de eerste organisatie die deze titel kreeg toegewezen.

Bekendheid en imago van de Buurthuizen van de Toekomst

Uit de interviews blijkt dat het kunnen hanteren van de titel Buurthuis van de Toekomst bijdroeg aan de bekendheid en het imago van de sportvereniging of de zorg- of welzijn-organisatie. Met bekendheid bedoelen we hier dat bij organisaties in de directe omgeving bekend was dat zij bij het Buurthuis van de Toekomst een ruimte kunnen huren. Een van de geïnterviewden van een zorginstelling vertelde bijvoorbeeld:

“De naam Buurthuis van de Toekomst is belangrijk voor de laagdrempelige uitstraling. Als dat weer gewoon ‘verpleeghuis’ wordt zal de drempel om hierbinnen te stappen hoger worden en zullen minder mensen ons weten te vinden voor inloop en activiteiten. Dat zou jammer zijn”.

De vertegenwoordigers van de sportverenigingen vertellen dat ze door de naam Buurthuis van de Toekomst en/of de aanvullende activiteiten die zij organiseren bekend staan als een maatschappelijk betrokken vereniging, en dat een dergelijk imago hen helpt bij het werven en behouden van leden en sponsors. Een deel van de geïnterviewden van sportverenigingen spreekt zelfs van de noodzaak tot een breder aanbod en multifunctioneel gebruik van de ruimten om te kunnen blijven bestaan.

Trots, erkenning en kwaliteit

Naast dat de titel Buurthuis van de Toekomst bij de sportverenigingen en zorg- en welzijnsinstellingen leidde tot meer bekendheid en een ander imago, zien we bij een deel van de Buurthuizen ook intern veranderingen optreden als gevolg van de titel Buurthuis van de Toekomst. Een van de geïnterviewden vertelt bijvoorbeeld:

“De titel Buurthuis van de Toekomst zegt andere mensen niet zoveel. Zij kennen ons als de Wijkwinkel. Voor onszelf betekent de titel wel veel. We zijn er trots op, het is een bekroning op ons werk en het onderscheidt ons van andere buurthuizen.”

Dit citaat is exemplarisch voor een groot deel van de Buurthuizen en illustreert dat de betrokkenen trots zijn op de titel Buurthuis van de Toekomst en op de werkzaamheden die zij verrichten. Het is een erkenning voor hun inzet. Deze erkenning kan er vervolgens toe leiden dat mensen zich blijven inzetten. In meerdere interviews hoorden we bijvoorbeeld dat de titel Buurthuis van de Toekomst wordt gezien als een soort kwaliteitskeurmerk, en dat dit voor een deel van de betrokkenen een stimulans is om kwaliteit te blijven leveren, met verschillende partijen uit de wijk te blijven samenwerken en meerdere activiteiten naast elkaar te blijven organiseren aanvullend op de hoofdactiviteit.

3.2 Multifunctioneel gebruik van accommodaties

Alle geïnterviewden vertellen dat de ruimtes van de goedlopende Buurthuizen van de Toekomst vaker en beter worden benut dan voorheen, bijvoorbeeld doordat een deel van de activiteiten uit de in 2012 gesloten buurthuizen een plek hebben gevonden bij de Buurthuizen van de Toekomst. De Buurthuizen van de Toekomst hebben hier baat bij omdat ze meer inkomsten genereren uit de verhuur van ruimtes.

Uit de interviews blijkt dat deze inkomsten voor sommige Buurthuizen, in het bijzonder de sportvereniging, zelfs noodzakelijk zijn om te kunnen blijven bestaan.

Een belangrijke voorwaarde voor multifunctioneel gebruik van de Buurthuizen van de Toekomst was de subsidie voor verbeteringen van de accommodatie. Zo had Wijkwinkel Scheveningen zonder renovatie van de keuken nooit wekelijks een driegangen-lunch kunnen serveren, en was het op veel sportverenigingen zonder het plaatsen van een scheidingswand in de kantine niet mogelijk geweest om BSO-activiteiten te laten plaatsvinden.

Vrijwel alle geïnterviewden noemen de concurrentie met de ‘reguliere’ buurthuizen als een knelpunt voor het multifunctioneel gebruik van hun accommodatie. Reguliere buurthuizen kunnen hun ruimtes goedkoper verhuren omdat zij subsidie ontvangen van de gemeente, waardoor veel organisaties daar een ruimte huren en niet bij een Buurthuis van de Toekomst. Dit blijkt bijvoorbeeld uit het volgende citaat van iemand van een sportvereniging.

“Wij hadden hier ook een buurtrestaurant maar dat is opgehouden omdat er door de welzijnsinstelling hier in de buurt ook maaltijden werden aangeboden. En dan tegen een lagere prijs”.

Intermezzo: de waarde van de titel Buurthuis van de Toekomst is verminderd.

Uit de gesprekken maken we op dat een groot deel van de respondenten in de loop van de jaren minder belang is gaan hechten aan de titel Buurthuis van de Toekomst. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de volgende citaten.

“Maar als het (bordje Buurthuis van de Toekomst, red) nu weg zou vallen, dan zouden we doorgaan met wat we nu hebben. De basis is gelegd. Je gaat niet meer terug.”

“Nu mogen ze het bordje er van mij wel afhalen. De gemeente gaat je ook niet helpen met de extra activiteiten. De afgelopen twee jaar heb ik van niemand meer iets gehoord, en eerst had je uitwisseling met andere verenigingen et cetera., dan had je er wat aan.”

Het eerste citaat, dat illustratief is voor een groot deel van de Buurthuizen die wij hebben gesproken, laat zien dat het tegenwoordig niet meer de titel Buurthuis van de Toekomst is die mensen motiveert om activiteiten aanvullend op de hoofdactiviteit te organiseren. Het is steeds meer een onderdeel geworden van de organisatie, of, zoals velen het beschrijven: “Het is in ons DNA gaan zitten”. Een kanttekening bij de opmerking dat de aanvullende activiteiten in het DNA van de organisatie zijn gaan zitten is dat vrijwel alle geïnterviewden vertellen dat de aanvullende activiteiten leunen op een of enkele vrijwilligers of medewerkers.

Het tweede citaat, dat ook illustratief is voor de meerderheid van de Buurthuizen, toont aan dat ook de verminderde aandacht voor het concept vanuit de gemeente als gevolg heeft dat de locaties de titel als minder waardevol zijn gaan ervaren. Een derde reden waarom de waarde van de titel Buurthuis van de Toekomst volgens de geïnterviewden is verminderd, is dat een deel van de Buurthuizen minder kwaliteit en activiteiten biedt dan de ambitieuze en goedlopende buurthuizen. Geïnterviewden zeggen hierover bijvoorbeeld.

“Het is eigenlijk wel vreemd dat andere Buurthuizen van de Toekomst, waar veel minder gebeurt en de kwaliteit een stuk minder is, dat daar ook nog het bordje op de deur hangt.”

“Als wethouder moet je de juiste Buurthuizen van de Toekomst blijven ondersteunen. (...) Het moet ook een soort kwaliteitsstempel zijn. Er is maar van 1 buurthuis het bordje afgehaald. Het is met een bepaalde visie bedacht, het is in een sneltreinvaart allemaal uit de grond gestampt, ik zou er nu toch eens beter naar kijken.”

3.3 Toegevoegde waarde voor de bezoekers

De toegevoegde waarde van de Buurthuizen van de Toekomst wordt mede bepaald door welke groepen mensen de Buurthuizen bezoeken. In hoofdstuk 2 hebben we gezien dat de sportverenigingen en zorg- en welzijnsinstellingen die fungeren als Buurthuis van de Toekomst toegankelijk zijn geworden voor een brede groep inwoners van Den Haag. Het aanbod bij deze sportverenigingen en instellingen is groter en gevarieerder geworden. Daarnaast worden de Buurthuizen van de Toekomst benut door BSO's, scholen, fysiotherapeuten en huisartsen. De toegevoegde waarde van dit laatste is onduidelijk omdat deze voorzieningen anders mogelijk op een andere locatie hun cliënten en bezoekers zouden ontvangen.

Welzijn senioren

Een groep voor wie we een duidelijke toegevoegde waarde constateren van de Buurthuizen van de Toekomst zijn senioren. Voor hen is bij de Buurthuizen veel nieuw aanbod ontwikkeld, zoals aangepaste sportvormen of koffieochtenden. Volgens de geïnterviewden zijn er voor senioren door de Buurthuizen van de Toekomst meer mogelijkheden ontstaan voor ontmoeting en vrijetijdsbesteding dichtbij huis.

Dit heeft volgens hen weer als mogelijke gevolgen dat de senioren die de Buurthuizen bezoeken minder eenzaam zijn dan wanneer zij niet terecht kunnen in de Buurthuizen, dat het welzijn en de gezondheid van deze senioren verbetert en dat mogelijk zelfs opname in een woonzorginstelling wordt uitgesteld.

Participatie mensen met grote afstand tot de arbeidsmarkt

Een andere groep mensen die volgens de geïnterviewden baat heeft bij de Buurthuizen van de Toekomst, is een deel van de mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Veel van de sportverenigingen maakten voor het beheer van de accommodatie overdag gebruik van mensen met een zogenoemde STIP-baan. Het meedraaien op een sportvereniging geeft deze mensen een invulling aan hun leven. Daarnaast bestaat de kans dat ze via het netwerk van de sportvereniging in contact komen met een mogelijke werkgever en door het verhoogde welzijn ook weer beter in staat zijn om betaalde arbeid te verrichten. Bij de sportvereniging PGS/Vogel hebben op deze manier twee mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt een betaalde baan gevonden.

Contacten tussen bewoners

Een derde door de geïnterviewden genoemde toegevoegde waarde voor de bezoekers en de buurt is dat er bij de Buurthuizen van de Toekomst contact plaatsvindt tussen groepen die elkaar normaal gesproken niet zo snel tegenkomen. De waarde hiervan ligt volgens een deel van de geïnterviewden in het feit dat het onderlinge contact een positieve invloed kan hebben op het vertrouwen dat verschillende groepen buurtbewoners in elkaar hebben, en op de mate waarin de verschillende groepen bewoners zich voor de buurt willen inzetten.

4 Conclusie

De onderzoeksvragen in deze evaluatie gaan over de toegevoegde waarde van het concept Buurthuis van de Toekomst voor:

- de sportverenigingen en zorg- en welzijnsinstellingen die fungeren als Buurthuis van de Toekomst;
- de stad Den Haag.

In dit hoofdstuk beantwoorden we deze vragen via een samenvattende conclusie.

Toegevoegde waarde voor de sportverenigingen en zorg- en welzijnsinstellingen

Het kunnen hanteren van de naam Buurthuis van de Toekomst is voor de sportverenigingen en zorg- en welzijnsinstellingen van waarde omdat het zorgt voor meer bekendheid en een meer open en toegankelijk imago. Hierdoor willen meer partijen bij deze organisaties activiteiten ondernemen en worden ze bezocht door nieuwe doelgroepen. De extra activiteiten en nieuwe doelgroepen helpen de Buurthuizen van de Toekomst bij het bereiken van hun eigen doelstellingen, zoals het vervullen van een buurtfunctie of het helpen van kwetsbare bewoners. De verhuur van ruimtes zorgt voor extra inkomsten, die een aantal sportverenigingen nodig heeft om te kunnen blijven bestaan. Voor sportverenigingen blijkt het meer open en toegankelijke imago bovendien te resulteren in nieuwe ingangen bij sponsors en meer kansen om leden te werven en behouden.

Toegevoegde waarde voor de stad Den Haag

Voor de stad Den Haag tonen onze bevindingen aan dat het concept Buurthuis van de Toekomst op vier terreinen toegevoegde waarde heeft. Het faciliteert *bewonersbetrokkenheid* en *multifunctioneel gebruik van accommodaties*. Sportverenigingen en wijkorganisaties die draaien op onbetaalde vrijwilligers zijn erdoor gestimuleerd om de titel Buurthuis van de Toekomst te verdienen, en dus om naast hun hoofdactiviteit andere activiteiten te organiseren en hun locatie te verhuren aan andere partijen. Wanneer verenigingen of zorg- en welzijnsinstellingen de titel Buurthuis van de Toekomst

hebben, wordt dit bij een deel van de organisaties onderdeel van hun gedachtegoed en reguliere manier van werken, ofwel van hun 'DNA'. Hierdoor willen de leden en de medewerkers zich blijven inzetten voor aanvullende activiteiten die bovendien aan de kwaliteit voldoen die past bij de titel Buurthuis van de Toekomst. Met het op gang brengen van dit soort processen stimuleert het concept Buurthuis van de Toekomst dat bewoners verantwoordelijkheid nemen voor hun woonomgeving. Dit is een van de sporen in de herstructurering van het welzijnsbeleid van de gemeente Den Haag (2019).

Daarnaast hebben de Buurthuizen van de Toekomst door de vele activiteiten voor senioren de potentie om bij te dragen aan *het verminderen van eenzaamheid*, wat een prioriteit is in het coalitieakkoord van de gemeente Den Haag (Gemeente Den Haag, 2018b). Bij een groot deel van de sportverenigingen zijn activiteiten ontstaan voor senioren en veel van de zorg- en welzijnsinstellingen fungeren als ontmoetingsplek voor senioren. Bij woonzorginstellingen met de titel Buurthuis van de Toekomst komen de bewoners – senioren die niet meer thuis wonen – tijdens de activiteiten in contact met mensen uit de buurt met andere leeftijden. Ten slotte zijn de Buurthuizen van de Toekomst *plekken waar verschillende groepen buurtbewoners terecht kunnen* voor vragen, ontmoeting en deelname aan activiteiten. Iedereen kan meedoen en er is bijzondere aandacht voor de kwetsbare groepen. Bij de sportverenigingen krijgt dit vorm door sportactiviteiten voor mensen uit alle leeftijdsgroepen en mensen met een beperking, wat kenmerken zijn van de Open Clubs die het sportbeleid wil ontwikkelen (gemeente Den Haag, 2015).

5 Scenario's

In het vervolg van dit hoofdstuk schetsen we op basis van ons onderzoek drie scenario's. We besteden daarbij per scenario aandacht aan de rol van de gemeente en aan de gevolgen voor de toegevoegde waarde van het concept. We beschrijven een afbouwscenario, een scenario van integratie in het reguliere werk van de gemeente, en een scenario van optimalisering van de toegevoegde waarde.

5.1 Scenario 1. Afbouw rol van de gemeente bij de Buurthuizen van de Toekomst

Het doel van dit scenario is het afbouwen van de gemeentelijke inzet op het concept Buurthuis van de Toekomst. In dit scenario is er geen subsidiebudget meer voor de Buurthuizen, noch zijn er gemeentelijke medewerkers die taken hebben op dit gebied. Het contact tussen de gemeente en de bestaande Buurthuizen van de Toekomst verloopt in dit scenario langs de sectorale lijnen, gebaseerd op de oorspronkelijke functie van de organisatie. Het contact tussen de gemeente en de sportverenigingen en zorg- of welzijnsinstelling is niet (meer) specifiek gericht op het in stand houden van de activiteiten die plaatsvinden onder de noemer Buurthuis van de Toekomst.

In dit scenario blijven de bestaande Buurthuizen van de Toekomst als zodanig bekend. De titel blijft en ook de naambordjes blijven hangen. Er is echter geen mogelijkheid meer voor andere organisaties om de titel te verwerven. De website blijft in de lucht maar zal niet verder beheerd worden. De gemeente neemt geen regierol meer in het bijeenbrengen van de Buurthuizen op thema-avonden of gezamenlijke trainingen, zoals in het verleden het geval was bij het projectbureau.

Voordelen van afbouw van de rol van de gemeente

- Financiële middelen en ambtelijke formatie zijn niet meer nodig.

- Bij veel Buurthuizen van de Toekomst zullen naar verwachting de ontwikkelde activiteiten doorgaan. Het ter beschikking stellen van de accommodatie, het verbreden van het aanbod en het open staan voor nieuwe activiteiten en bezoekers is immers onderdeel geworden van hun DNA, en daardoor niet meer alleen afhankelijk van gemeentelijke inspanningen of financiering.
- Het behoud van de titel en de naambordjes doet recht aan de inspanningen van alle betrokkenen en blijft een vorm van erkenning waar medewerkers van de Buurthuizen trots op zijn en waar zij zich in de toekomst voor kunnen blijven inzetten.

Nadelen van afbouw van de rol van de gemeente

- De minder goed lopende Buurthuizen van de Toekomst zullen naar verwachting op korte termijn stoppen met de aanvullende activiteiten. Dit proces is al gaande, met als gevolg dat de toegevoegde waarde van het concept voor de stad Den Haag al afneemt.
- De kans bestaat dat de goedlopende Buurthuizen van de Toekomst zonder gemeentelijke aandacht en ondersteuning op termijn kwetsbaar worden. In de meeste gevallen zijn zij sterk afhankelijk van een of enkele onbetaalde vrijwilligers die tijd en energie steken in de aanvullende activiteiten. We verwachten dat de verhuur van de accommodaties nagenoeg gelijk zal blijven omdat dit relatief beperkte inspanningen vraagt van de organisaties en omdat dit direct inkomsten oplevert, maar dat vooral het aantal aanvullende activiteiten voor andere doelgroepen zal afnemen.
- Er is geen mogelijkheid meer voor nieuwe verenigingen en organisaties om met steun van de gemeente hun activiteitenaanbod te verbreden en hun ruimtes multifunctioneel te gebruiken. Daarmee blijven er kansen liggen om nieuwe bewonersbetrokkenheid te faciliteren en nieuwe groepen te bereiken.

- Goedlopende Buurthuizen van de Toekomst hebben beperkt mogelijkheden om zich verder te ontwikkelen. Dit terwijl we ook hebben geconstateerd dat de bestaande goedlopende Buurthuizen van de Toekomst de ondersteuning van de gemeente nodig hebben om nieuwe activiteiten daadwerkelijk uit te voeren. Ook hiermee blijven dus kansen voor nieuwe bewonersbetrokkenheid onbenut.
- Het afbouwen van de ondersteuning schaadt mogelijk het vertrouwen van de inwoners in de gemeentelijk politiek in Den Haag. Met het concept Buurthuis van de Toekomst zijn verwachtingen gewekt bij inwoners en zijn inspanningen gevraagd van de organisaties en de bewoners die betrokken zijn bij de activiteiten. Een gemeente die een betrouwbare overheid wil zijn kan dit niet zomaar loslaten, menen ook de meeste geïnterviewden.

Wanneer de gemeente kiest voor het definitief afbouwen van haar rol bij het concept Buurthuis van de Toekomst dan vraagt dit om zorgvuldige communicatie met de bestaande Buurthuizen. Om hun vertrouwen in de gemeente Den Haag te behouden is het nodig dat zij goed geïnformeerd zijn over wat de nieuwe situatie voor hen betekent.

5.2 Scenario 2. Integratie van Buurthuis van de Toekomst in bestaand beleid

Het doel van dit scenario is het behouden van de bestaande toegevoegde waarde van het concept Buurthuis van de Toekomst. De bedoeling achter het concept blijft overeind, maar wordt binnen de gemeente niet uitgevoerd in de vorm van een apart project. Dit scenario richt zich op het in stand houden van de bestaande Buurthuizen met de focus op de meest succesvolle die voor een grote groep organisaties en inwoners van betekenis zijn.

Meer concreet betekent dit scenario dat de naam Buurthuis van de Toekomst en de naambordjes aan de gevels blijven bestaan, maar dat de gemeente geen actieve invul-

ling (meer) geeft aan het uitdragen van het concept. De gemeente werft niet zelf actief nieuwe Buurthuizen. Verenigingen en instellingen die zichzelf aanmelden als nieuw Buurthuis van de Toekomst zijn wel welkom. De gemeente beoordeelt dan of deze voldoet aan de criteria om de titel te kunnen hanteren. We kunnen ons voorstellen dat de gemeente deze criteria samen met de ambitieuze en goedlopende Buurthuizen opstelt. Mogelijke criteria zijn dat er al samenwerking is met partijen uit de wijk, dat de vereniging of instelling een commissie heeft die zich inzet voor het onderdeel Buurthuis van de Toekomst, en dat het uitvoeren van aanvullende activiteiten onderdeel is van het beleid van de vereniging of instelling.

Ook in dit scenario blijft de website voor vraag naar en aanbod van ruimtes in de lucht, maar zal deze niet meer worden beheerd door de gemeente. De organisatie van stedelijke bijeenkomsten of community-vorming tussen de Buurthuizen is de verantwoordelijkheid van de verenigingen en instellingen zelf. Er komt geen aparte subsidie meer voor de Buurthuizen van de Toekomst.

De gemeente spant zich in dit scenario in om de bestaande Buurthuizen van de Toekomst te ondersteunen op knelpunten die zij ervaren. Elk Buurthuis van de Toekomst krijgt één vast gemeentelijk aanspreekpunt waar men terecht kan met vragen en knelpunten, waarbij we ons kunnen voorstellen dat dit aanspreekpunt belegd wordt bij de stadsdelen. Er zijn dan korte lijnen tussen de Buurthuizen van de Toekomst en de gemeente op centraal of stadsdeelniveau. Op stadsdeelniveau kan afstemming plaatsvinden met andere decentrale taken en decentrale budgetten. De gemeentelijke contactpersoon kan binnen de gemeente afspraken maken met alle relevante organisatieonderdelen die nodig zijn om problemen op te lossen.

Hoewel er in dit scenario binnen de gemeente geen projectorganisatie meer is, veronderstelt het wel dat er regulier wordt samengewerkt tussen de betrokken organisatieon-

derdelen en de stadsdelen. Daarbij gaat het zowel om het realiseren van samenhangende oplossingen voor knelpunten uit het veld als om het onderling afstemmen van beleid. Een voorbeeld waarover afstemming kan plaatsvinden is het punt van de concurrentiegevoelens tussen de sportverenigingen en de gesubsidieerde buurthuizen.

Voordelen van integreren in bestaand beleid

- De kans is groot dat de toegevoegde waarde van het concept Buurthuis van de Toekomst blijft bestaan.
- De inspanning van de gemeente is beperkt en bestaat hoofdzakelijk uit het samen met de Buurthuizen oplossen van problemen in de voortgang. Met een gemeentelijk contactpersoon komt de gemeente tegemoet aan de breed gedragen wens van de Buurthuizen snel en slagvaardig hulp te krijgen als zich problemen voordoen. De mogelijkheid bestaat om de taken van de gemeentelijke contactpersoon of contactpersonen bij de stadsdelen onder te brengen in bestaande takenpakketten.
- De Buurthuizen van de Toekomst zullen zich erkend voelen en er wordt recht gedaan aan hun inspanningen van de afgelopen jaren. De gemeente toont zich hiermee een betrouwbare partner door voortgang en continuïteit te bieden aan organisaties die zich op initiatief van de gemeente inspannen om maatschappelijke meerwaarde tot stand te brengen.

Nadelen van integreren in bestaand beleid

- Het blijft beperkt gemeentelijke inspanningen vragen, in het bijzonder menskracht. De inspanningen moeten bovendien binnen de reguliere mogelijkheden worden gerealiseerd, wat mogelijk resulteert in minder budget en/of inspanningen op andere terreinen. Daarnaast dient een klein budget beschikbaar te blijven voor nieuwe bordjes Buurthuis van de Toekomst, en eventueel ook voor

de kosten voor bijvoorbeeld intervisiebijeenkomsten die de community van Buurthuizen van de Toekomst zelf wil organiseren.

- Het aantal ambitieuze en goedlopende Buurthuizen van de Toekomst zal naar verwachting niet of nauwelijks toenemen waardoor ook het aantal inwoners en organisaties dat profijt kan hebben van het concept gelijk blijft. Bovendien houdt de gemeente alleen zicht op Buurthuizen van de Toekomst die zich actief melden met knelpunten en vragen, waardoor het aantal Buurthuizen van de Toekomst kan teruglopen zonder dat de gemeente daar weet van heeft.
- Doordat de opzet van nieuwe Buurthuizen van de Toekomst niet wordt ondersteund, blijft mogelijk potentie in de samenleving voor vernieuwing en uitbreiding onbenut.

5.3 Scenario 3. Optimaliseren van de toegevoegde waarde

In dit scenario kiest de gemeente ervoor om de toegevoegde waarde van het concept Buurthuis van de Toekomst te optimaliseren. De gemeente stimuleert actief sportverenigingen en zorg- en welzijnsinstellingen om hun aanbod te verbreden en ruimtes te verhuren. Bestaande Buurthuizen van de Toekomst wordt gevraagd hun aanpak enthousiast uit te dragen zodat er een olievlek op gang komt die leidt tot meer Buurthuizen van de Toekomst.

De gemeente investeert in dit scenario in kwaliteitsverbetering van de bestaande Buurthuizen van de Toekomst. Dit betekent onder meer het formuleren van duidelijke kaders waar de Buurthuizen aan moeten voldoen en periodiek – bijvoorbeeld eens in de twee jaar – bezoek aan elk Buurthuis om te toetsen of nog aan de kaders wordt voldaan. Deze periodieke bezoeken zijn ook een moment om te inventariseren welke knelpunten de Buurthuizen ervaren en aan welke gemeentelijke ondersteuning behoefte is.

Een ander onderdeel van de kwaliteitsverbetering is dat de gemeente het concept Buurthuis van de Toekomst blijft vernieuwen en nieuwe ideeën en initiatieven uit het veld blijft ondersteunen. Voorbeeld van door geïnterviewden geopperde ideeën zijn het betrekken van bedrijven bij de Buurthuizen, het maken van (financiële) afspraken met zorgverzekeraars of samenwerking met woningcorporaties.

In dit scenario stelt de gemeente opnieuw een budget beschikbaar voor de Buurthuizen van de Toekomst die hun accommodatie willen aanpassen om multifunctioneel gebruik mogelijk te maken. Daarnaast maakt de gemeente het mogelijk dat er professionele ondersteuning komt op het vlak van beheer, financiën/administratie en het werven en begeleiden van vrijwilligers. De ondersteuning is hoofdzakelijk bedoeld voor de buurthuizen die zich verder willen ontwikkelen maar dit door de grenzen van de mogelijkheden van hun vrijwilligers niet kunnen. Een manier waarop de gemeente dit zou kunnen realiseren is door Buurthuisgebonden professionals te koppelen aan de Buurthuizen en door de inzet van mensen die werken met behoud van hun uitkering.

De gemeente neemt in dit scenario een duidelijke regierol op zich. Ze stimuleert community-ontwikkeling tussen de Buurthuizen van de Toekomst onderling om ervaringen uit te wisselen en van elkaar te leren. Het bestaande aanbod van trainingen en themabijeenkomsten kan periodiek worden aangeboden aan nieuwe Buurthuizen van de Toekomst. Ook in dit scenario krijgt elk Buurthuis van de Toekomst één gemeentelijk aanspreekpunt. Deze functionaris is niet alleen het aanspreekpunt bij problemen, zoals in scenario 2, maar onderhoudt ook actief contact, legt werkbezoeken af om de voortgang te volgen en stimuleert en faciliteert kwaliteitsverbetering en uitbouw van het aanbod.

De naam Buurthuis van de Toekomst hoeft in dit scenario niet per sé gehandhaafd te blijven. Om het vernieuwende karakter te benadrukken zou ook voor een nieuwe naam gekozen kunnen worden, waarbij wel duidelijk moet blijven dat het om continuïteit gaat en om een vervolg op Buurthuis van de Toekomst. Sommige respondenten geven aan dat in hun ogen de toekomst van het bestaande concept Buurthuis van de Toekomst bereikt is en dat het nu gaat om een Buurthuis van de Toekomst 3.0. Vanwege het sterk verschillende karakter van de Buurthuizen bij sportverenigingen is het ook denkbaar om deze een aparte naam te geven. Vertegenwoordigers van enkele van de sportverenigingen suggereren de naam Sporthuis van de Toekomst.

Voordelen van het optimaliseren van de toegevoegde waarde

- Zeer waarschijnlijk zal het aantal ambitieuze en goedlopende Buurthuizen van de Toekomst toenemen. Daardoor zal multifunctioneel gebruik van bestaande ruimtes toenemen, net als de toegevoegde waarde van het concept Buurthuis van de Toekomst voor de stad.
- De kwaliteit van de bestaande Buurthuizen van de Toekomst neemt verder toe. Ook dit versterkt hoogstwaarschijnlijk het multifunctioneel gebruik van ruimtes en de toegevoegde waarde voor de stad.
- De Buurthuizen van de Toekomst die tegen de grenzen van hun mogelijkheden aanlopen maar nog wel ideeën hebben, krijgen mogelijkheden om nieuwe initiatieven uit te voeren. Dit vergroot de kans dat zij gemotiveerd blijven om zich in te zetten voor aanvullen-de activiteiten naast hun hoofdactiviteit.
- De kans bestaat dat nieuwe partners, zoals bedrijven, zorgverzekeraars en woningcorporaties aanhaken bij de aanpak. Als dit gebeurt ontstaan meer (financiële) mogelijkheden.

De nadelen van optimaliseren van de toegevoegde waarde

- Optimalisering van de toegevoegde waarde vraagt om extra gemeentelijke inspanningen, zowel financieel als qua menskracht.
- Het is goed mogelijk dat de verenigingen en organisaties die gemotiveerd zijn om te werken als Buurthuis van de Toekomst hun kans de afgelopen jaren wel hebben gegrepen, en dat opnieuw investeren in het over de streep krijgen van andere organisaties daardoor veel gemeentelijke inzet zal vragen en mogelijk weinig nieuwe Buurthuizen van de Toekomst zal opleveren.
- Het is de vraag of de continuïteit van deze aanpak gegarandeerd kan worden. Het projectmatige karakter en de vele inzet die het vraagt van de gemeente in financiën en menskracht maken het sterk gevoelig voor veranderingen in prioriteiten binnen de Haagse gemeentelijke politiek en samenleving.

5.4 Samenvattend beeld van de scenario's

In tabel 4 zijn de implicaties voor de gemeente Den Haag van de drie scenario's voor de toekomst van het concept Buurthuis van de Toekomst samengevat.

Tabel 4 Samenvatting implicaties van de drie scenario's voor de toekomst

	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3
Investerings			
Kosten gemeente Den Haag	Geen	Zeer beperkt	Hoog
Ambtelijke capaciteit	Geen	Inzet binnen bestaande aanstellingen	Veel inzet, volgens een projectmatige opzet
Inschatting van de output			
Aantal ambitieuze en goedlopende Buurthuizen van de Toekomst	Vermindert	Blijft nagenoeg gelijk	Neemt licht toe
Toegevoegde waarde			
Efficiency: multifunctioneel gebruik accommodaties	Daalt licht	Blijft nagenoeg gelijk	Neemt licht toe
Bijdrage aan gemeentelijk beleid: bewonersbetrokkenheid, eenzaamheid senioren, open sportclubs	Daalt sterk	Blijft nagenoeg gelijk	Neemt licht toe
Duurzaamheid			
Kans op continuïteit van het scenario	N.v.t.	Duurzaam	Veranderlijk

6 Referenties

Gemeente Den Haag (2015). Sport maakt Den Haag sterker. Den Haag sportief in beweging. Den Haag: Gemeente Den Haag.

Gemeente Den Haag (2018a). Rapportage Buurthuis van de Toekomst 2017. Den Haag: Gemeente Den Haag.

Gemeente Den Haag (2018b). Stad van Kansen en Ambities, Coalitieakkoord 2018 – 2022. Den Haag: Gemeente Den Haag.

Gemeente Den Haag (2019). Contourennota 'Herstructurering welzijn' 2019-2022. Den Haag: Gemeente Den Haag.

Bijlage 1 Verantwoording van het onderzoek

Data en dataverzameling

Om de onderzoeksvragen te beantwoorden zijn drie typen bronnen gebruikt: (1) bestaande kennis, (2) interviews met mensen die vanuit hun werk bij de gemeente Den Haag nu of in het verleden met de Buurthuizen van de Toekomst te maken hebben (gehad), en (3) gesprekken met vertegenwoordigers van de Buurthuizen.

Bestaande kennis

Voorliggende evaluatie startte met een analyse van door de gemeente Den Haag aangeleverde documentatie over en eerdere evaluaties naar het concept Buurthuis van de Toekomst. De bestaande kennis is gebruikt om een eerste inzicht te krijgen in de activiteiten die plaatsvinden bij de Buurthuizen, de actoren die de activiteiten organiseren en uitvoeren, en de mensen die de Buurthuizen bezoeken.

Interviews gemeente Den Haag

In totaal hebben we acht interviews gehouden met mensen die vanuit hun werk bij de gemeente Den Haag nu of in het verleden met de Buurthuizen van de Toekomst te maken hebben (gehad). De respondenten zijn geselecteerd in overleg met onze contactpersonen bij de gemeente Den Haag. In de interviews zijn we allereerst ingegaan op de toegevoegde waarde van de Buurthuizen voor de buurt waarin zij liggen en voor de locaties zelf, en onder welke condities de Buurthuizen toegevoegde waarde kunnen hebben. Daarnaast hebben we de geïnterviewden gevraagd naar hun ideeën over de toekomst van het concept.

Gesprekken Buurthuizen van de Toekomst

Om inzicht te krijgen in de toegevoegde waarde van Buurthuizen van de Toekomst, en in de knelpunten, kansen en aandachtspunten om toegevoegde waarde te bereiken, is verdiepende informatie van de Buurthuizen zelf nodig. Hiertoe hebben wij bij vijf

Buurthuizen een EffectenArena gehouden. Een EffectenArena is een groepsgesprek van ongeveer 2 uur met bij een interventie of werkwijze betrokken actoren. Het doel is om gezamenlijk de effecten – ofwel de toegevoegde waarde – van de interventie of werkwijze in beeld te krijgen. In de EffectenArena's zijn de volgende thema's aan bod gekomen:

- De activiteiten bij het Buurthuis.
- Welke partijen een rol hebben in de organisatie en uitvoering van de activiteiten bij het Buurthuis, en welke rollen de partijen hierin vervullen.
- De bereikte resultaten, zoals het aantal en type activiteiten bij het Buurthuis, het aantal bereikte mensen uit de doelgroepen en de bezettingsgraad van het Buurthuis.
- Hoe de resultaten zijn bereikt, wat daarbij goed ging en wat knelpunten waren.
- Welke resultaten van het Buurthuis tot welke effecten (toegevoegde waarde) hebben geleid.
- Welke actoren profiteren van de door het buurthuis bereikte effecten.

Bij de volgende vijf Buurthuizen van de Toekomst hebben we een EffectenArena gehouden.

- HSV Duno (3 personen)
- HVV laakkwartier (7 personen)
- Stadsboerderij (2 personen)
- HWW zorg De Schildershoeke (4 personen)
- De wijkwinkel Scheveningen (4 personen)

De Buurthuizen waar de EffectenArena's plaatsvonden zijn geselecteerd in overleg met de gemeente Den Haag. Bij de selectie is rekening gehouden met een spreiding naar

bereikte doelgroepen, wijken in Den Haag, type Buurthuis (sportvereniging, zorginstelling, welzijnsinstelling) en type activiteiten die er plaatsvinden.

Het plan was om bij zeven Buurthuizen van de Toekomst een EffectenArena's te houden. Binnen het korte tijdsbestek waarin de evaluatie plaatsvond (eind mei 2019 – begin juli 2019) bleek het echter niet mogelijk om bij zeven Buurthuizen een bijeenkomst te houden, onder andere omdat sommige Buurthuizen hier geen prioriteiten konden of wilden geven. Om toch de benodigde informatie te achterhalen hebben we nog een groepsgesprek gehouden met vertegenwoordigers van vijf sportverenigingen, en zijn nog twee telefonische interviews afgenomen met vertegenwoordigers van zorg- en welzijnsinstellingen. De sportverenigingen die aanwezig waren bij het groepsgesprek waren PGS vogel, HDM, HKV achilles, SVV Scheveningen en Manege de Eendenkooi. De zorg- en welzijnsinstellingen die deelnamen aan een telefonisch interview zijn The Hungry Mind en WZH Hoge Veld.

In totaal zijn dus 8 van de 23 sportverenigingen met de titel Buurthuis van de Toekomst en 4 van de 29 zorg- en welzijnsinstellingen met de titel Buurthuis van de Toekomst geïnccludeerd in de evaluatie. Samen met al bestaande evaluaties van de gemeente Den Haag geeft dit zowel een verdiepend als representatief beeld van de toegevoegde waarde van het concept Buurthuis van de Toekomst. Dit werd bevestigd doordat we tijdens de laatste paar gesprekken geen nieuwe informatie meer kregen, ofwel datasaturatie optrad.

Tijdens de evaluatie merkten we dat bijna alle geïnccludeerde Buurthuizen goed lopen en ambitieus zijn. Dit betekent dat de minder goed lopende en minder ambitieuze Buurthuizen niet of nauwelijks zijn bevraagd. Dat dit deel van de Buurthuizen van de Toekomst ontbreekt in deze evaluatie vormt geen probleem voor het beantwoorden

van de onderzoeksvragen. De toegevoegde waarde van het concept Buurthuis van de Toekomst is immers vooral zichtbaar bij de goedlopende en/of ambitieuze Buurthuizen. Daarnaast hebben we in de interviews gevraagd of de geïnterviewden zicht hebben op de toegevoegde waarde van andere Buurthuizen, en daaruit bleek dat ze over een deel van de Buurthuizen kritisch zijn. Dit hebben we meegewogen in het beantwoorden van de onderzoeksvragen en het opstellen van de toekomstscenario's.

Analyse

Van zowel de al bestaande kennis, de interviews met de beleidsmedewerkers van de gemeente, en de EffectenArena's en interviews bij de Buurthuizen van de Toekomst zijn samenvattende verslagen gemaakt. Van de vijf EffectenArena's zijn daarnaast visuele overzichten gemaakt. De verslagen en visuele overzichten vormden de basis voor een analysebijeenkomst tussen de betrokken onderzoekers. In de analysebijeenkomst hebben we een inschatting gemaakt van de toegevoegde waarde van de Buurthuizen, en zijn de toekomstscenario's ontwikkeld.

Colofon

Opdrachtgever	Gemeente Den Haag
Auteurs	Dr. N. J. Hermens Drs. A. Q. T. M. Vermeulen N. Koster, MSc
Omslag	Ontwerppartners, Breda
Uitgave	Verwey-Jonker Instituut Kromme Nieuwegracht 6 3512 HG Utrecht T (030) 230 07 99 E secr@verwey-jonker.nl I www.verwey-jonker.nl

De publicatie kan gedownload worden via onze website:
<http://www.verwey-jonker.nl>.

ISBN 978-90 5830-964-8

© Verwey-Jonker Instituut, Utrecht 2019.

Het auteursrecht van deze publicatie berust bij het Verwey-Jonker Instituut. Gedeeltelijke overname van teksten is toegestaan, mits daarbij de bron wordt vermeld.

The copyright of this publication rests with the Verwey-Jonker Institute. Partial reproduction of the text is allowed, on condition that the source is mentioned.

In 2012 is de gemeente Den Haag gestart met het concept Buurthuis van de Toekomst. Dit zijn sportverenigingen, zorg- en welzijnsinstellingen en vrijwilligersorganisaties in de wijk die naast hun hoofdactiviteit aanvullende activiteiten ondernemen. De activiteiten bestaan onder andere uit de verhuur van ruimtes en activiteiten voor en door buurtbewoners. Inmiddels kent Den Haag 52 Buurthuizen van de Toekomst.

Uit onze evaluatie van het concept Buurthuis van de Toekomst blijkt dat de verenigingen en instellingen door het stempel 'Buurthuis van de Toekomst' een toegankelijker en meer maatschappelijk betrokken imago krijgen. Voor de stad Den Haag is het concept Buurthuis van de Toekomst op vier terreinen van toegevoegde waarde.

- Het faciliteert multifunctioneel gebruik van accommodaties.
- Het stimuleert dat bewoners zich inzetten voor de stad en dat sportverenigingen transformeren tot open clubs.
- Het heeft geresulteerd in een breed spectrum aan nieuwe activiteiten voor senioren.
- Het faciliteert contacten tussen buurtbewoners.

Dit rapport sluit af met drie scenario's voor het vervolg van het concept Buurthuis van de Toekomst.